

*Mikkelin kaupungin
arviointikertomus
vuodelta 2024*

Tarkastuslautakunta 20.5.2025

MIKKELI

Kaupunginvaltuustolle

3.9 Mikkelin Vesiliikelaitos

Mikkelin Vesilaitos tuottaa vesihuoltopalveluja toiminta-alueillaan Mikkelin kantakaupungissa, Rantakylässä, Otavassa, Anttolassa, Haukivuorella, Ristiinassa ja Suommenniemellä. Vesilaitoksen asiakkaina ovat lähes kaikki kaava-alueilla olevat kiinteistöt ja tuotantolaitokset sekä Mikkelin alueella toimivat vesiosuuskunnat. Vesilaitoksen palvelut tuotetaan liiketaloudellisia periaatteita noudattaen. Vesilaitos hoitaa kaikki käyttömenonsa sekä tavoitteidensa mukaiset uudis ja korvausinvestoinnit hankkimallaan tulorahoituksella.

Liikelaitoksen johtajan katsauksessa todetaan, että vesihuolto on ollut esillä vuonna 2024 olennaisena osana yhteiskunnan kriittistä infraa. Tämän seurauksena varautuminen on oleellinen osa vesihuoltoa. Mikkelin Vesilaitoksella on varautumista päivitetty useampana vuotena. Vuonna 2024 Vesilaitos on ollut mukana Mikkelin kaupungin varautumissuunnittelun päivytyksessä. Myös yhteistyö puolustusvoimien kanssa on tiivistynyt.

Metsä-Sairilan jätevedenpuhdistamo on ollut täydessä toiminnassa kolme kokonaista käyttövuotta. Käyttökokemukset uuden puhdistamon tehokkuudesta puhdistaa jätevettä jatkuivat kokonaisuudessaan hyvinä.

Vedenkäsittelyn tutkimus- ja tuotekehitystyötä on jatkettu. Vesilaitos on tiiviisti mukana Mikkelin kaupungin Blue Economy -hankkeessa (BEM). BEM-osaamishankkeessa saatiin yhteistyössä ensimmäinen käytännön kehitystyö käyntiin.

Palvelusuunnitelman toteutuminen

Talousvesi oli laatuvaatimukset täyttävää ja vedenjakelu toimi häiriöttömästi. Jätevesiviemärointi toteutui ilman merkittäviä häiriöitä. Jätevesipuhdistamojen toiminta oli pääosin lupamääräysten mukaista. Muilta osin luvan vaatimukset täyttyivät. Laitos- ja verkostoinvestoinnit alittuivat budjetoidusta. Vesilaitos osallistui EcoSairilan kehittämisohjelman valmisteluun.

Vesilaitoksen vakituisen henkilöstön määrä oli tilikauden lopussa 24, joista yksi on määräaikainen. Vesilaitoksella oli vuoden aikana töissä neljä insinööriharjoittelijaa.

Olennaiset muutokset liikelaitoksen toiminnassa ja taloudessa

Vesiliikelaitoksen liikevaihto toteutui reilusti talousarviota suurempana. Liikevaihdon kehitys selittyi vesimaksujen korotuksella ja vedenkulutuksen suuremmalla toteutumalla. Ensimmäistä kertaa pandemia-vuosien jälkeen vesilaskutus oli suurempi kuin edellisenä vuotena. Veden kulutus kasvoi hieman kotitalouksissa, ja suurempi kulutuksen kasvu oli teollisuuden

asiakkaissa. Tulevana haasteena vedenkulutuksen enustamisessa on etäluettavien vesimittareiden puute. Useammassa Mikkelin Vesilaitoksen kokoluokan vesilaitoksessa on jo etäluettavat mittarit käytössä. Muissa tuotoissa on tulona Rambollin maksama 150 000 euron hyvitys jätevedenpuhdistamohankkeen purkamisen juridiseen konsultointiin liittyneestä sovintosopimuksesta.

Ostopalvelut ylittivät talousarvion. Tämä on seurausta vesilaitoksen henkilöstöresurssien olennaisesta pienenemisestä viimeisten kymmenen vuoden aikana. Vesilaitoksen vedentuotannossa ja verkostotoiminoissa toimintavuoteen ei sisällynyt merkittäviä muutoksia. Puhdistamojen operointipalvelu tuotettiin sopimuksen mukaisena edellisvuosien tapaan. Omana työnä tehtyä verkostosaneerausta tehtiin muihin samankokoisiin vesilaitoksiin verrattuna vähäisesti. Taloudessa ulkopuolisten lainojen korkomenot ovat vähän kohonneet vuodesta 2023. Konsernilainoja otettiin lisää kaksi miljoonaa euroa. Rahoituskulut ovat kokonaisuudessaan merkittävä osa vesiliikelaitoksen kuluja. Rahoituskulut olivat kokonaisuudessaan 2,2 miljoonaa euroa. Tästä kaupungille maksettavan liikelaitoksen peruspääoma oli 500 000 euroa.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Vesilaitostoimintaa säädellään laajalti lainsäädännön kautta. Vesihuoltolaki, ympäristönsuojelulaki sekä terveydensuojelulaki määrittävät ne keskeyttävät ja vaatimukset, joissa vesihuoltopalvelua tuotetaan. Lainsäädännöstä tulevien vaatimusten täyttäminen edellyttää Vesilaitoksella jatkuvaa toiminnan suunnittelua, laitosten ja verkostojen huoltoa sekä kunnossapitoa. Tämän lisäksi edellytetään oikein kohdistettuja ja toteutettuja investointeja. Vesihuollossa on tullut viime vuosina voimakkaasti esille kriittisen infran tilanne ja poikkeusoloihin varautuminen. Tästä on tulossa lainsäädännön ja asetusten kautta haasteita vesilaitoksille. Vesilaitoksen tehtävät edellyttävät monelta osin pitkäaikaista ammatillista kokemusta ja perehtyneisyyttä. Työvoiman vaihtuvuus ja saatavuus voivat jatkossa muodostua haasteeksi vesihuollon toimintavarmuuden näkökulmasta. Oman tuotannon rinnalla on pyrittävä ylläpitämään myös riittävää, markkinaehtoista palvelutuotantoa.

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Laadukas sekä toimintavarma vesihuolto on välttämätön edellytys väestölle ja merkittävälle osalle elinkeinoelämää. Vesihuolto turvaa puhtaan veden niin juo-

mavedeksi, hygienian ylläpitämiseksi kuin teollisuuden raaka-aineeksi sekä jätevesien poisjohtamisen ja käsittelyn siten, ettei niistä aiheudu haittaa ihmisten terveydelle tai ympäristölle. Vesihuollon toimialaan liittyen sen luonteen mukaisesti monenlaisia riskejä. Riskit liittyvät mm. talousveden laatuun, toimitushäiriöihin, laitteistovikojen tai sääilmiöiden aiheuttamiin vahinkoihin ulkopuolisille, jätevesipäästöihin, viemäritulviin, jne. Lainsäädäntö edellyttää vesihuoltolaitoksilta riskienhallintaa ja varautumista erilaisiin häiriöihin.

Mikkelin Vesilaitos on kartoittanut riskit ja ne on huomioitu varautumissuunnitelmassa ja investointiohjelmassa. Ympäristöterveydenhuolto on hyväksynyt terveydensuojelulain 20 § mukaiset riskinarviot Mikkelin vesilaitoksille. Hyväksyminen koskee Mikkelin, Ristin, Haukivuoren ja Suomenniemen vedenjakelualueita ja vedenkäsittelylaitoksia. Riskinarvioinnit on laadittu asianmukaisesti.

Liikelaitoksen tulorahoituksessa on näkyvissä omat haasteensa veden kulutuksen vähenemisen seurauksena. Mikäli tulorahoitus ei ole riittävän suuri, laitosten ja verkostojen saneerauksiin ei voida panostaa riittävästi ja kertynyt saneerausvelka muodostaa toiminnallisia ongelmia. Mikkelin Vesilaitoksen seuraava merkittävä haaste on vesihuoltoverkostojen kunnan ylläpito ja kustannustehokas saneeraaminen.

Mikkelin Vesilaitoksen hankinnat ja sopimushallinta on vastuutettu. Sopimuksista ei aiheutunut negatiivisia seuraamuksia vuoden 2024 hankintoihin. Vesilaitos

käyttää hankinnoissaan sähköistä kilpailutusta. Verkostorakentamisen urakkakilpailutukset tehtiin pääosin kaupunkikehityslautakunnan päätöksillä.

Talous

Vuoden 2024 talousarviossa vesiliikelaitoksen liikevaihdoksi esitettiin 13 226 500 euroa. Liikevaihto tilinpäätöksessä vuonna 2024 on 14 357 107 euroa. Tämä on 1 130 607 euroa enemmän kuin talousarviossa esitetty. Vesitaksoja korotettiin kahdeksan prosenttia syksyllä 2024 eli enemmän kuin talousarviossa oli ehdotettu. Lisäksi ennustettua suurempi vedenkulutus lisäsi liikevaihtoa.

Tilikauden alijäämäksi muodostui 1 857 943 euroa. Tämä oli selvästi parempi kuin talousarviossa.

Investoinnit olivat nettona yhteensä 1 008 400 euroa, kun alkuperäisessä talousarviossa oli budjetoitu 1 600 000 euroa nettoinvestointeihin. Vesilaitoksen nettoinvestointien määrä alittui 592 000 eurolla talousarvioon verrattuna.

Muuta huomioitavaa

Vesiliikelaitoksen yhtiöittämisselvitys valmistui elokuussa 2024. Yhtiöittämisselvitys eteni vesiliikelaitoksen johtokunnasta kaupunginhallitukselle päätöksentekoon. Kaupunginhallitus päätti kokouksessaan 18.11.2024, että vesiliikelaitosta ei yhtiöitetä, ja asia on loppuun käsitelty.

Sitova tavoite	Tavoite	Toteuma
Liikealijäämä	-869 500 e	219 589
Korvaus peruspääomasta	500 000 e	500 000 e

Tunnusluku	TP 2023	TA 2024	TP 2024
Veden myynti, 1000 m ³	2422	2319	2490
Jäteveden laskutus, 1000 m ³	2383	2234	2424
Vesi- ja jätevesitaksa yht. €/m ³	5,10	5,36	5,51

Vesiliikelaitoksen sitovien tavoitteiden toteutuminen.